

In een online publicatie van de Belgische Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging verscheen onderstaande bespreking van mijn boek *Leven op herhaling – Bewijzen voor reïncarnatie* door V. de Raeymaeker. Zie:

www.h-vv.be/boekrecensies/non-fictie/leven-op-herhaling-bewijzen-voor-re%C3%AFncarnatie

Het stuk lijkt vrij neutraal te beginnen, maar op ongeveer een derde slaat de stemming om en begint De Raeymaeker de strekking van mijn boek te verdraaien. Hieronder mijn reactie, in **groen**.

Michiel Hegener, februari 2013

www.michielhegener.nl

Michiel Hegener is een freelance journalist die zich afvraagt waarom er nog nooit een boek verschenen is dat ernstig de vraag stelt of reïncarnatie al dan niet bestaat. Want dit is nochtans een vraag die van cruciaal belang is op wetenschappelijk, religieus en maatschappelijk terrein. Het onderwerp is wel al soms even aangeraakt, maar het blijft dan hangen in casuïstiek, terwijl de meer ernstige bewijzen en anomalieën die wijzen op het (mogelijke) bestaan van reïncarnatie dan eerder stuiten op de hooghartige en koppige weerstand van de wetenschap. Hegener wil bewijzen presenteren die wereldwijd verspreid zijn en die afkomstig zijn uit interviews met onderzoekers, getuigen, wetenschapsfilosofen en sceptici. In zijn eigen leven heeft hij ook ervaringen “meegemaakt” die moeilijk te verklaren zijn, maar die hij daarom niet persé wil aanhalen als bewijs voor reïncarnatie.

Maar er is wel de uitzonderlijke kennis van sommigen die iets weten dat men onmogelijk kon weten: Namen en beschrijvingen van plaatsen waar men nooit geweest is, het kunnen aanduiden van straten, huizen, monumenten, kleine plekken waarvan er soms maar een gedeelte overblijft; het gedetailleerd vertellen van levens uit het verleden met naam en toenaam van mensen waarmee men leefde of het huis en de omstandigheden waarin men een vorig leven leidde. En dan zijn er de Tibetaanse tulhu's (**tulkus**) die terug op zoek gaan naar de gereïncarneerde persoon van hun gestorven leiders,

zoals de zoektocht naar de 14e Dalai Lama (en het vinden van de juiste kleuter die alle kenmerken vertoont).

Tot hier gaat het goed, maar dan...

Zoals het een goede journalist met enige ervaring betaamt, bereidt Hegener ons uitgebreid voor op het onweerlegbare materiaal dat hij ons zal voorleggen en hamert hij opnieuw en opnieuw op de onwil van de wetenschappers die maar blijven zeggen dat iets níet bestaat als het niet bewezen is.

Dit is tendentieus en onjuist. Want ik wijs er vooral op dat wetenschappers de anomalieën die wijzen op reïncarnatie, zoals geheugenoverdracht en birthmarks, buiten beschouwing laten. Ze hebben het er gewoon niet over. Als voorbeeld noem ik Dick Swaab, auteur van de bestseller *Wij zijn ons brein*, die zijn materialistische mensbeeld intact laat door spectaculaire gevallen van geheugenoverdracht, zoals bijvoorbeeld James Leininger, Robert Snow en Gwen McDonald gewoon te verzwijgen voor zijn lezers.

Dan kondigt hij in het breed de gevallen aan die het bestaan van reïncarnatie onweerlegbaar bevestigen en hij legt er de nadruk op dat het onweerlegbare bewijzen zijn en waarom én in welke omstandigheden en hij verwijst tevens naar de andere gevallen die hij zal bespreken.

Klets! Op welke pagina staat dat ik zal komen met onweerlegbare bewijzen? Wat ik wel doe is het presenteren van een reeks anomalieën. De onweerlegbaarheid betreft slechts de anomalieën als zodanig, niet hun interpretatie. Aan het eind van het boek, op p. 240, schrijf ik letterlijk dat reïncarnatie niet bewezen is, dus het zou ook wel erg raar zijn als ik dan aan het begin van het boek ging aankondigen dat er een definitief bewijs aan zat te komen.

Je bent met deze aanpak als lezer dus volledig klaar om gretig voorgeschoteld te krijgen wat tot nu ontsnapt is aan je nieuwsgierigheid en je kennis.

Even gestaag als de ballon van je verwachting werd opgeblazen, gaat die echter ook weer af.... De meeste gevallen van "bewijs" van reïncarnatie blijken te komen uit televisieprogramma's die enig opzien baarden en die je trouwens nog kan bekijken op YouTube.

Wat een boef is De Raeymaeker! Zo probeert hij/zij een dilettanterig beeld te schetsen van mijn boek. Kennelijk heeft hij/zij er belang bij om de lezer van zijn/haar stukje te laten geloven dat ik wat heb zitten zappen, wat aantekeningen heb gemaakt en daarvan een boek maakte. In werkelijkheid is er geen enkel geval in mijn boek dat niet uitvoerig tekstueel is beschreven, met uitzondering van twee gevallen uit het Nederlandse tv programma *Wie was ik?* Mijn drie belangrijkste gevallen zijn

- James Leininger (gedetailleerd beschreven in *Soul Survivor - The Reincarnation of a World War II Fighter Pilot*, door Bruce Leininger en anderen)
- Gwen McDonald (gedetailleerd beschreven in *The Search for Lives Past* van Peter Ramster)
- Robert Snow (gedetailleerd beschreven in *Looking for Carroll Beckwith* door Robert Snow).

Die boeken heb ik grondig bestudeerd en Bruce Leininger, Robert Snow en Peter Ramster heb ik opgezocht en geïnterviewd, respectievelijk in Louisiana, Indiana en Australië. Dat schrijft De Raeymaeker er niet bij natuurlijk, zijn lezers zouden eens kunnen gaan denken dat *Leven op herhaling* een serieus boek is.

Sommige van de meest spectaculaire gevallen hebben inderdaad aandacht gekregen op televisie, maar dat dat zou gelden voor "de meeste gevallen" uit mijn boek is weer een verzinsel. Van de 22 gevallen die ik behandel hebben er bij mijn weten 8 wel eens aandacht op tv gekregen.

Daar is natuurlijk wel "ernstig" onderzoek aan voorafgegaan, waarbij de meeste feiten "grotendeels" bleken te kloppen; de helft van de gevallen gaan over onnatuurlijke en gewelddadige dood. Kinderen die wat vertellen wat ze niet konden weten,

houden daar mee op als ze ongeveer zeven jaar oud zijn en de jaren van onderscheid en verstand bereikt hebben;

Met “onderscheid en verstand” en “houden daarmee op als ze ongeveer zeven jaar oud zijn” lijkt De Raeymaeker te suggereren dat het gammel bewijsmateriaal is. Want kijk maar: zodra kinderen verstandig worden stoppen ze ermee.

het blijkt soms te gaan over gevallen van onmiddellijke aantrekkingskracht, mensen die vinden dat ze vroeger een bekend iemand geweest zijn of “groepsreïncarnatie”. Het werkelijke, overtuigende “bewijs” wordt dunner en dunner.

De passage *het blijkt [...] of groepsreïncarnatie* baseert De Raeymaeker op het korte hoofdstukje *Restcategorieën*, waar ik wat materiaal bij elkaar heb geveegd dat de aandacht trekt als je op internet gaat zoeken, daarom moest ik er iets over zeggen. En ik schrijf er steeds bij dat ik het zelf niet sterk vind.

Dat laatste laat De Raeymaeker weg. In plaats daarvan suggereert hij/zij zijn/haar lezers dat ik pretendeer met geweldig materiaal te komen - materiaal waarvan De Raeymaeker vervolgens vaststelt dat het enorm tegenvalt. Triomfantelijk schrijft De Raeymaeker: “Het werkelijke, overtuigende ‘bewijs’ wordt dunner en dunner.” Dat het bewijsmateriaal in mijn boek “dunner en dunner” zou worden is niets anders dan wishful thinking van De Raeymaeker. In werkelijkheid zitten een paar van de sterkste bewijzen - Gwen McDonald en Robert Snow - juist aan het eind van het empirische gedeelte (de eerste 173 pagina's van mijn boek), vlak voor het korte hoofdstukje 5 waar De Raeymaeker zo nadrukkelijk naar verwijst. Maar over McDonald en Snow rept hij/zij met geen woord...

Natuurlijk onderzoekt Michiel Hegener ook de tegenwerpingen van sceptici en wetenschappers (bedrog, regressie, verbeelding, erfelijkheid, toeval,...) en weerlegt die één voor één.

Regressie hoort in dit rijtje niet thuis: dat is een bron van anomalieën die wijzen op reïncarnatie, het is niet een mogelijke verklaring voor die anomalieën. Ook verbeelding heeft er niets mee te maken. In mijn boek beperk ik me tot gevallen van mensen die zich feiten herinneren uit levens van anderen, feiten die toetsbaar zijn, die kloppen, en die ze onmogelijk uit een externe bron konden hebben. Hieruit blijkt wel hoe slecht De Raeymaeker het boek heeft gelezen.

Volgens hem blijven toch nog over: veel, sterk bewijsmateriaal dat gewoon nog niet wetenschappelijk is onderbouwd.

Wat De Raeymaeker bedoelt met “niet wetenschappelijk onderbouwd” ontgaat me. Het komt in ieder geval niet uit mijn boek. Die anomalieën zijn er, of ze nou wetenschappelijk zijn onderbouwd of niet.

Maar diezelfde wetenschap heeft ook nog niet bewezen dat dit bewijsmateriaal niet conclusief is.

Ik heb lang nagedacht over de strekking van deze dubbele ontkenning, maar ik loop steeds vast. Zal wel aan mij liggen.

Samenvattend kunnen we enkel vaststellen: Michiel Hegener heeft geen wetenschappelijk boek geschreven, hij geeft ons geen bruikbare theorieën, geen incarnatiebewijzen, maar enkel (de verhalen over) eigenaardige verschijnselen en anomalieën waarbij sommige mensen zich blijkbaar dingen kunnen herinneren uit het leven van andere mensen en van andere plaatsen, soms in een ander tijdperk.

Van de drievoudige ontkenning aan het begin van deze passage lijkt iets bezwerends uit te gaan. Alsof De Raeymaeker zichzelf ervan wil overtuigen dat hij/zij heeft bereikt wat hij/zij wilde bereiken: mijn boek onderuit halen. Maar hij/zij vergeet van alles.

Om te beginnen heb ik nergens de pretentie een wetenschappelijk boek te schrijven, het is een journalistieke exercitie. Wat De Raeymaeker doet is zoiets

als Sven Kramer verwijten dat hij op de 5000 meter geen dubbele Rietberger heeft gemaakt.

Ik ben in kilometers twee keer de wereld rondgereisd en heb de naar mijn mening belangrijkste informanten wereldwijd geïnterviewd. Vervolgens schreef ik het boek dat De Raeymaeker in handen had (en vermoedelijk maar oppervlakkig heeft gelezen), waarin ik verslag uitbreng van wat ik al interviewend vernam plus de resultaten van weken literatuurstudie.

Dan ontkenning nummer twee: ik kom niet met bruikbare theorieën. De Raeymaeker bedoelt hier waarschijnlijk dat degenen die ik heb geïnterviewd niet komen met een theoretische verklaring voor de gevonden anomalieën die zich verdraagt met het materialisme. Dat kan ook helemaal niet, want geheugenoverdracht alleen al (nog los van het hele reïncarnatie-idee) betekent een vette streep door het materialisme. En geheugenoverdracht is onomstotelijk aangetoond.

Laat je het materialisme los – en dat raad ik iedereen aan, het is brandhout – dan is er een heel simpele theorie: de reïncarnatietheorie zoals aangeleverd door het boeddhisme en hindoeïsme. Veel onderzoekers noemen de reïncarnatietheorie de “best fit” voor de anomalieën. Ik deel dat standpunt. Daarmee is reïncarnatie overigens niet bewezen, zoals ik schrijf op pagina 240.

De derde ontkenning: ik heb geen reïncarnatiebewijzen geleverd. Om te beginnen ben ik geen onderzoeker en pretendeer ook nergens dat te zijn, ik ben een journalist die verslag uitbrengt over de onderzoeken van anderen. Zij vonden een reeks anomalieën die geheel en al op hun plaats vallen als je de reïncarnatietheorie erbij neemt, reïncarnatie is de *best fit*. Ik voeg daar op p. 210-211 en p. 240 aan toe dat mensen die zich kloppende feiten uit de levens van anderen herinneren, altijd herinneringen hebben aan levens die ten einde kwamen voordat zij zelf werden geboren. In de visie van De Raeymaeker is dat waarschijnlijk toeval, en hij/zij vindt het hoe dan ook niet iets om mee te nemen in zijn stukje. Dat geldt ook voor mijn vaststelling dat er nog nooit twee mensen waren die herinneringen hadden aan één en het zelfde leven, ook dat laat De Raeymaeker onvermeld.

Die twee vaststellingen maken de populairste alternatieve theorie, die van een collectief geheugen of veld, erg onwaarschijnlijk. Dan zou je verwachten dat er ook af en toe iemand is die zich iets herinnert uit het leven van iemand die nog leeft. En dan zou je af en toe meerdere mensen hebben die zich dingen herinneren uit het leven van een en dezelfde persoon, overleden of niet.

Het ernstigst is dat De Raeymaeker schrijft: “maar enkel (de verhalen over) eigenaardige verschijnselen en anomalieën waarbij sommige mensen zich blijkbaar dingen kunnen herinneren uit het leven van andere mensen en van andere plaatsen, soms in een ander tijdperk”. Het gaat me om het woord *enkel*. Dat is de zoveelste onjuistheid in zijn bespreking, want ik heb het ook vrij uitvoerig over birthmarks.

Wat heel wat anders is dan herboren worden als een ander.

Is dat zo? Kom dan maar met goede argumenten!

Dit “herinneren” is inderdaad een verschijnsel waar de wetenschap noch de reïncarnatietheorieën enige uitleg voor hebben.

De reïncarnatietheorie heeft er juist een perfecte uitleg voor! Wat weer wat anders is dan dat de reïncarnatietheorie door de anomalieën sluitend is bewezen.

De reïncarnatietheorie is er een die stelt dat het zich een (deeltje van een) ander leven herinneren, hetzelfde is als die “ander” te zijn in een volgende geboorte.

Dat “deeltje van” klopt niet, al begrijp ik dat De Raeymaeker dat graag zo presenteert. Gwen McDonald herinnerde zich zo ongeveer een heel leven. James Leininger kwam met tientallen, kloppende feiten over het leven van James Huston. En dan zijn er nog gevallen die ik niet in mijn boek bespreek zoals bijvoorbeeld Elisabeth

Haig, Virginia Tighe, Linda Tarazi en Joan Grant, die zich alle vier vrijwel complete levens herinnerden. Wel is het zo dat slecht *een deeltje* van wat mensen zich herinneren kan worden getoetst, en vaak zelfs helemaal niets. Dat heeft te maken met de wel of niet beschikbare historische bronnen.

De wetenschap heeft geen bewijzen hieromtrent. Maar ze heeft nog wel een rijke toekomst voor zich waarin er nog zoveel wacht op een oplossing of uitleg, een bevrijdend nieuw inzicht. Waarvan “reïncarnatie” er misschien één zal zijn.

Van de wetenschap valt niets te verwachten, want wetenschap zoals we die nu kennen is gebaseerd op een aantal geloofsartikelen. De meest relevante daarvan in dit verband is het geloof dat leven een materiële drager nodig heeft. Omdat dat voor de wetenschap net zo vast staat als voor katholieken dat Maria onbevlekt ontvangen is, moet iedere aanwijzing dat het leven ook zonder materiële drager kan bestaan bij voorbaat worden verworpen, en daarom moet het in wetenschappelijke publicaties onbesproken blijven. En daarom zullen wetenschappers nooit een verklaring aandragen voor geheugenoverdracht. Ze verzwijgen dat het bestaat, en wat niet bestaat hoef je ook niet te verklaren.

Maar geheugenoverdracht bestaat en reïncarnatie is vooralsnog de beste verklaring.

V De Raeymaeker